

מקבץ - פעילויות היכרות

* חופשה מצויירת:

כל תלמיד מקבל דף ריק.
התלמידים מתבקשים קפל את הדף לשנים.
כל תלמיד בוחר שני אירועים מעניינים מהחופש שעליהם הוא רוצה לספר, ובכל חלק מן הדף עליו לצייר ברמזים את האירוע שבחר.
בהמשך, על כל תלמיד לקפל אוזן קטנה בתחתית הדף ולרשום את שמו.
אחרי כרבע שעה המורה יאסוף את הדפים. (ניתן לבקש מהילדים לעבור לשבת במעגל על הרצפה).
הדפים יחולקו בין התלמידים כשהם הפוכים.
ואז... כל ילד בתורו ירים את הדף שקיבל וינסה לנחש מה מסופר בציורים ומי צייר אותם.
שואלים את הילד שצייר אם הדברים נכונים ואם הוא רוצה להוסיף משהו ועוברים הלאה.

יתרונות הפעילות: חוסכים את זמן הסיפורים שמתארכים לעיתים יותר מכוח סבלנות התלמידים, כולם מקבלים הזדמנות וזמן לספר משהו מהחופשה שלהם וגם הביישנים והשקטים מגיבים ומשמיעים קולם.

* פאזל:

המורה יכין מראש עיגול קרטון ויגזור ממנו חלקים מגוונים בצורתם לפי מספר התלמידים בכיתה.
כל תלמיד יקבל חלק ויציין עליו את שמו או שם חיבה או כינוי שאהוב עליו.
אחר כך ינסו התלמידים לחבר את החלקים לפאזל שלם.
בישיבה במעגל יצביע כל תלמיד על חלקו ושמו בפאזל ויוסיף מספר פרטים נוספים על עצמו, על משפחתו, תחביביו, וכן יציג ציפייה אחת שלו מבית הספר / מהכיתה.

* סיפור השם:

כל תלמיד מספר בתורו על שמו:
מי נתן לו את שמו? על שם מי או מה, האם יש סיפור מאחורי שמו? מה אומר לו האדם או הנושא שהוא קרוי על שמו? האם ניסה להיות דומה לו? מהו יחסו אל שמו, האם השם אהוב עליו? האם לדעתו שמו נדיר או נפוץ ומה זה עושה לו? האם היו לו שמות אחרים, כינויים, מה היה יחסו אליהם? אילו היה יכול - באיזה שם היה קורא לעצמו? אילו שמות חיבה יש לו?

המורה יכול לפתוח את הסבב בקטע הבא: "קראו לו אברהם והוא לא אהב את שמו. אילו היה שמו עידן או שגב - בוודאי היו חיי הרבה יותר מרתקים - כך חשב". התלמידים יתבקשו להביע את דעתם על הקטע ואחר - כך לעבור לשמותיהם הם.

דרך אלטרנטיבית להתחיל פעילות זו היא ע"י חלוקת השיר: "לכל איש יש שם" של המשוררת זלדה.
המורה או אחד התלמידים יקרא שיר זה בקול רם:

לכל איש יש שם / זלדה

ונתנה לו כמיהתו	לכל איש יש שם
לכל איש יש שם	שנתן לו אלוקים
שנתנו לו שונאיו	ונתנו לו אביו ואמו
ונתנה לו אהבתו	לכל איש יש שם
לכל איש יש שם	שנתנו לו קומתו ואופן חיוכו
שנתנו לו חגיו	ונתן לו האריג
ונתנה לו מלאכתו	לכל איש יש שם
לכל איש יש שם	שנתנו לו ההרים
שנתנו לו תקופות השנה	ונתנו לו כתליו
ונתן לו עורונו	לכל איש יש שם
לכל איש יש שם	שנתנו לו המזלות
שנתן לו הים	ונתנו לו שכניו
ונתן לו	לכל איש יש שם
מותו	שנתנו לו חטאיו

המורה יבקש מכל תלמיד בתורו לציין שורה אחת או שתיים שהוא מתקשר אליהן באופן המשמעותי ביותר.
כל תלמיד יספר לקבוצה או לבן זוג על שמו בהתאם לנקודות שלעיל.

* היכרות בקבוצות:

הקבוצה תתחלק לזוגות (שאינם מכירים זה את זה). במשך 5 דקות יציגו בני הזוג את עצמם זה בפני זה ויספרו כל העולה על רוחם: דברים שאוהבים ולא אוהבים, תחביב מסוים, מאויים, תכונות וכו' גם המורה יכול להשתתף בפעילות זו ולחבור לאחד התלמידים (כדאי לתת לתלמידים מראש מספר שאלות כרעיונות). הקבוצה תתכנס שוב לישיבה במעגל, ולפי הסדר יספר כל תלמיד למליאה על בן זוגו לשיחה.

* הכדור:

כל תלמיד יאמר את שמו. בתום הסבב ייקח המורה כדור ויזרוק אותו לתלמיד כלשהו בציון שמו וזה יזרוק את הכדור לתלמיד אחר, שוב בציון שמו, וכך עד שכולם ישתתפו בתרגיל. אין לזרוק את הכדור פעמיים לאותו תלמיד. אם אין זוכרים את השם, מבקשים איזכור ואז זורקים. מומלץ לחזור על התרגיל, והפעם בקצב מואץ.

* שם בשרשרת:

תלמיד יאמר את שמו ויוסיף לו תחביב, תחום התעניינות או מקצוע שמושך אותו, מלה המתארת אותו, אישיות אהודה עליו, שם של שיר אהוב או להקה מועדפת, או בעל חיים שמשמעותי עבורו. התלמיד הבא יחזור על שם קודמו ותחביבו (או השיר או המקצוע שציון) ויוסיף את שמו, תחביבו, או מקצועו וכדומה, כד עד תום הסיבוב. לדוגמא: אלירן - אתניקס, משה - מהנדס, אריאל - אריה, ברק - ביתר ירושלים... (אפשר לקבוע ששם השיר/התחביב וכו' יתחיל באות הראשונה של השם). התלמידים והמורה יעזרו בחזרה על השמות והתארים, כדי להפיג מתח וחששות מפני אי זכירה. מומלץ שהמורה יהיה אחרון בסבב. בצורה זו ובעזרת התלמידים ילמד את שמות תלמידי כיתתו.

* ייצוג:

המורה יכין מראש שקית ובה פריטים וחפצים רבים ומגוונים בגודל, צורה, חומר, צבע וכו' למשל: משחקי ילדים, פריטי לבוש, כלי עבודה, (שעון, בובה, מטפחת, כפתור ועוד). המורה יפרוש במרכז המעגל, על הרצפה, את החפצים שהביא עמו ויבקש מהתלמידים לבחור, כל אחד לעצמו, חפץ המייצג בצורה הטובה ביותר את עצמו - כזה שהוא יכול להזדהות איתו ושבאמצעותו תוכל הכיתה להכיר תכונות או מאפיינים בולטים שלו. כל תלמיד, אחרי שבחר, יסביר בסבב מדוע בחר בחפץ המסוים, מה הוא מסמל עבורו, ויצג את עצמו באמצעותו. לדוגמא: "כמו השעון הזה, גם אני מתקתק ומדקדק על פי שעות זמנים, מקפיד להגיע תמיד בזמן, מלבד אי אלו תקלות קלות פה ושם..." חשוב לשמור על הסגנון הזה כדי להדגיש את התיאור העצמי ולא את תיאור החפץ. שאר התלמידים רשאים להתייחס לנאמר ולבקש הבהרות. תלמיד יכול להציג את עצמו גם באמצעות מספר חפצים ובלבד שיישארו מספיק פריטים לכולם. יגדיל לעשות מחנך שיצור קשר עם ההורים עוד לפני תחילת השנה וישיג מהם חפץ אישי של הילד המתאר את הילד או משמעותי מאוד עבור הילד (ללא ידיעת התלמידים כמובן). כך, ביום הראשון, כשיפרוש המחנך את חפצי הילדים על הרצפה, יתוסף גם גורם ההפתעה למשחק.

* מחפשים שותף:

המורה יבקש מהתלמידים להסתובב בחדר ולמצוא חברים בקבוצה העונים לתיאורים הנדרשים:

- ❖ אוהב את הזמר/ת האהוב/ה עלי...
- ❖ צבע עינינו זהה...
- ❖ אוהב את תכנית הטלביזיה האהובה עלי...
- ❖ יש לו מספר אחים כשלי...
- ❖ שמאלי בידיו...
- ❖ קרוב אלי ביותר בגיל...
- ❖ יש לו בעל חיים בבית...
- ❖ מזייף כמוני...
- ❖ התחביב שלו הוא כמו התחביב שלי...
- ❖ וכדומה.

המורה יכריז כל פעם על משימה אחרת.

על התלמידים למצוא שותפים, להחליף מידע בעניין, לרשום את שמות השותפים, ולהמשיך הלאה. אפשר גם לבקש למצוא תלמידים שדעתם שונה ולשוחח עימם 5 דקות.

*** תעודת זהות:** המורה יחלק לכל תלמיד כרטיס עם מספר מונחים:

- ❖ פרח
- ❖ צבע
- ❖ מאכל
- ❖ נוף
- ❖ בית
- ❖ מוסיקה
- ❖ מדינה
- ❖ כלי נגינה
- ❖ בעל חיים
- ❖ מזג אוויר

ליד כל מונח ירשום כל תלמיד פרט אחד השייך לאותו מונח ואשר הולם אותו. התלמידים יתחלקו לזוגות ויחליפו ביניהם את הדפים, וישוחחו ביניהם על הכתוב ועל עצמם. במליאה יציגו הזוגות את עיקרי שיחתם, האם מצאו נתונים משותפים ביניהם, ומה גילו מעניין אצל בן-שיחם.

*** הציור שלי:**

כל תלמיד יקבל דף פוליו ויתבקש לחלק אותו לארבעה חלקים. על כל חלק (רבע) יתבקש לצייר דבר-מה. הציור יכול להיות נוף, עצם, חיה, ציור מופשט וכדומה. התלמידים יניחו את כל הציורים על הרצפה, במרכז. כל תלמיד יבחר ציור המדבר אליו ובסבב, כל תלמיד יציג את הציור שבחר ויסביר מדוע בחר בו ומה יש בציור שמדבר אליו.

*** מתחילים ברגל ימין:**

ביטויים ומושגים העוסקים בצעדים: "שמים לי רגל", "מצר את צעדי", "כנר לרגלי", "עקב אכילס", "בצעדי צב", "עקב בצד אגודל", "רגליים קרות", "צועדת בעקבות", "ברגל ימין", "בצעדים קטנים", "צועדים בגאון", "קל רגליים", "רגליים כבדות", "צועדים בביטחון", "מכלכל צעדי"...

- ❖ לאיזה מהביטויים התקשרת במיוחד? הסבר.
- ❖ מהו הבסיס עליו אנחנו עומדים, נשענים, צועדים?
- ❖ כיצד ניתן לכלכל את צעדינו בתבונה, בבטחה?
- ❖ איזה מהביטויים מתאים להמחשת הצלחה? הסבר.
- ❖ איזה מהביטויים אינו מתאים לך? הסבר.

*** ציפיות:**

על הלוח כותבים את המילים: מבולבל, שואל, חושש, שמח, מצפה, דואג, מבקש, חולם, מודאג, הלוואי ש..., אוהב, שונא, כועס, עצוב, מקווה ש..., רוצה ש..., חושב, מברך... התלמידים מתבקשים להתחבר אל אחד או יותר מהמילים ובסבב על כל תלמיד להציג את עצמו ולהתייחס למה שבחר.

*** מדבקת השם:**

המורה יכין מראש מדבקות צבעוניות וטושים. כל תלמיד ירשום על המדבקה את השם שבו הוא רוצה להיקרא (שם מקוצר, שם חיבה, כינוי וכולי), ויצמיד את המדבקה לבגד. תלמידים המעוניינים בכך, יכולים לספר לקבוצה את משמעות שם החיבה או הכינוי וכיצד הוענק להם.

*** השם שלי ומאפיין:**

כל תלמיד אומר את שמו ומוסיף משהו שאהוב עליו, תחביב שלו, תכונה שלו או אפיון אחר המאפיין אותו והמתחיל באות הראשונה של שמו. לדוגמא: רותם- רצינית. השני מציג את עצמו וחוזר על הראשון. השלישי מציג את עצמו וחוזר על קודמיו וכן הלאה.

* משחק זיכרון:

עומדים במעגל עם כדור אמיתי או דמיוני.
המורה זורק את הכדור למרכז, תוך אמירת שמו.
אחד התלמידים תופס את הכדור, אומר את שמו וזורק את הכדור למרכז.
לכל אחד מותר לתפוס את הכדור רק פעם אחת.
התלמידים יכולים לשבת במעגל.
כל תלמיד אומר את שמו ואת שמות המשתתפים שאמרו את שמם לפניו במשחק.

* שם בשרשרת:

המורה כותב את שמו ושם משפחתו במרכז בריסטול.
המשתתפים שוזרים בתורם את שמם עם אות משותפת אחת לאחד השמות.
כך נוצרת שרשרת של כל התלמידים.

* כל מי שיש לו:

יושבים במעגל.
המורה מכריז למשל: כל מי שיש לו עגיל זהב, יקום ויחליף מקום.
על המחנך להוציא כיסא אחד מהמעגל.
המשתתף שנשאר ללא כיסא ממשיך את המשחק ומודיע: כל מי שיש לו חולצה לבנה...

* כדור הצמר:

למורה כדור צמר גדול אותו הוא זורק לתלמיד, כשהו משאיר אצלו את קצה החוט וכך כל אחד זורק את הכדור, אומר את שמו ונשאר עם חלק מהחוט. בסוף נוצר "פלונטר".
ניתן לנצל הזדמנות זאת כדי לדבר על "פלונטר" בהקשר של יחסי חברות.

* הקיץ שלי :

עזרים: דף אישי לכל תלמיד (דף הפעילות נמצא בעמוד הבא).
מהלך הפעילות: כל תלמיד מקבל דף ועליו למלא כל אחד מהחלקים שבו.
מושיבים את הכיתה בשני מעגלים אחד חיצוני ואחד פנימי, כך שכל תלמיד יושב מול תלמיד אחר.
בכל פעם נותנים הוראת תזוזה לאחד המעגלים, כך שבכל פעם ישבו שני תלמידים שונים זה מול זה ומכריזים על אחד מהנושאים הכתובים בדף כנושא שיחה למספר דקות.

המטרה לשתף כמה שיותר תלמידים בחוויות, תכונות ואפיונים של כל אחד מחברי הכיתה.

* נעמוד בתור :

מחלקים את הכיתה לשלוש קבוצות ומבקשים להתארגן בטור על פי חודשי הלידה, או לפי סדר א"ב של השמות או לפי גובה או אורך שיער וכו'... הקבוצה שמתארגנת במהירות הרבה ביותר זוכה לעידוד.

* אני מציג את עצמי :

עזרים: 1/8 בריסטול, שבועונים, מספריים, דבק.
כל תלמיד יעצב על גבי הבריסטול, בעזרת תמונות הגזורות מן העיתון ובתוספת ציורים ומשפטים משל עצמו, דברים האהובים עליו, תחביבים, שאיפות, לקראת החטיבה.. לו הייתי... חוויות מן החופשה ועוד.
כדאי לעצב את המסגרת החיצונית של הדף כך, שתתאים לתוכן. לדוגמה: ספורטאי יעצב את ציורו בתוך כדורגל, שחקן – בתוך כרטיס ביקור בתיאטרון, מוסיקאי – בתוך כלי נגינה.
- כל תלמיד יציג את הקולאז' שלו, וחבריו יחמיאו לו או ישאלו אותו שאלות הבהרה.

כדאי לתלות את כל הקולאז'ים על הקיר ולהוסיף כותרות כגון: "המשפחה שלנו", "התחביבים בכיתתנו", "אנו – כשנהיה גדולים".

* כשאני...:

משחק היגדים - דוגמאות למשפטים להשלמה:

כשאני צופה בטלוויזיה אני..., כשאני קם בבוקר..., כשאני מריח בצל..., כשאני קורא אני..., אני אוהב ל..., אני שונא..., כשאני הולך לים אני..., כשאני פוגש ... אני..., עכשיו אני רוצה...

* חפץ משמעותי :

כל תלמיד מביא מן הבית חפץ משמעותי בעיניו.
מניחים את החפצים במרכז הכיתה.
כל תלמיד מציג בפני הכיתה את החפץ שהביא ומסביר מדוע הביא דווקא אותו.
לאחר מכן יכולים התלמידים להתייחס לחפץ שלא הם הביאו, ולומר מדוע הם היו בוחרים בחפץ הזה ומדוע הוא מדבר ללבם.

הכרות בזוגות:

* דף משימה:

1. מלא את הפרטים האישיים של בן זוגך.
2. בקש מבן זוגך להניח את ידו על הדף. שרטט את כף ידו.
3. בכל אצבע רשום דברים שבן זוגך אוהב, או דברים שמאפיינים אותו (לדוגמה: תחביבים, תוכניות טלוויזיה אהובות, סוג ספרים, מאכלים, סוג חברים, אוספים, דברים טובים שהייתי רוצה לקחת מביה"ס היסודי).
4. במרכז כף היד כתוב מה אתה מאחל לבן זוגך לשנת הלימודים הקרובה.
5. אחרי שתסיימו את העבודה המשותפת, הפכו את הדפים ונסו להיזכר מה אתם יודעים עכשיו זה על זה.
כל תלמיד יציג את בן זוגו בהתאם לכף היד. נסו למצוא דברים משותפים ושונים ביניכם.

* סוכריות עדשים :

ניתן לחלק סוכריות עדשים בצבעים שונים.
הילדים מתחלקים לפי צבע הסוכריות (כשמעבר לחלוקה האקראית מתחילים את התרגיל עם משהו מתוק).
כל תלמיד יקבל כרטיס ריק ועל גבי הכרטיס ירשום משהו, פרט מזהה על עצמו, פרט שעל-פיו יכירו אותו גם אם לא מכירים אותו קודם לכן (בדרך כלל יבחרו פרטים מזהים חיצוניים).
כל הכרטיסים יושמו בקופסה.
כל ילד ייקח פתק כלשהו וינסה לחפש את בעליו.

* תחרות הכרות :

כל תלמיד יקבל שאלון אותו הוא אמור למלא באופן אישי, על ידי הסתובבות בכיתה ושאלת שאלות זה את זה. מי שמסיים, יעמוד על השולחן ויכריז סיימתי.

במליאה במעגל (חשוב קשר עין ותקשורת ישירה):
אילו דברים חדשים למדתם על חברי הכיתה שלא ידעתם קודם?
אילו התחומים שהיה קל למלא? אילו תחומים יותר קשה. מדוע?
המורה יבחר מספר נקודות מהשאלון, שכדאי להתייחס אליהם התייחסות מורחבת. לדוגמה: מגדלי בעלי חיים: איזה? כמה? ממתי? לגבי תחביבים: כמה זמן מקדישים לתחביב, מדוע הוא מעניין? אילו סוגי תחביבים יש לילדי הכיתה? לעודד כמה שיותר תלמידים להשתתף ולשאל שאלות ישירות זה את זה. לחילופין, ניתן לקרוא בקול מספר שאלות, לבקש ממי שהשאלה מתאימה לו להצביע ואז להתייחס בהרחבה ולאפשר לשתף.

* אוטובוס :

אתם נוסעים באוטובוס. הכיסאות סדורים זוגות זוגות, כמו בכל אוטובוס.
מוסיקה מושמעת ברקע, ומדי פעם היא תופסק.
כל המשתתפים מסתובבים בתוך האוטובוס. כשמופסקת המוזיקה על התלמידים להתיישב בכסא הקרוב ביותר אליהם (רצוי שלא יתיישבו בכל פעם עם אותם משתתפים).
כל זוג משוחח על הנושא שאותו מציג המנחה:
תחנה 1: הגעתם לקניון. אתם רוצים לערוך קניות. לאיזו חנות תיכנסו, מה תבחרו? מה תיקנו. שתפו את חברכם.
תחנה 2: הגעת לבית קולנוע. כל הסרטים מופיעים בו. איזה סוג סרט הייתם רוצים לראות, או איזה סרט מסוים תבחרו?
תחנה 3: הגעתם למסעדה שיש בה הכל. מה תזמינו? שתפו את חברכם.
תחנה 4: הגעתם לתחנת מידע על טיולים. תוכלו לבחור בכל מקום שוב תרצו לטייל. ספרו לשכן לאן תטיילו?
תחנה 5: הגעתם לחנות דיסקים וקלטות. באיזו מוסיקה תבחרו?

תחנה 6: הגעתם לשוק מלא אנשים לבחירתכם. בחרתם בבן/ בת לוויה לשבועיים הבאים. תארו את תכונותיו, מראהו, גילו, אופיו וכו'.

*** ברכות מוסיקליות:**

מחברים כרטיסייה על גבו של כל תלמיד, התלמיד מסתובב בכיתה והתלמידים כותבים ברכות על גבו. כדאי להפעיל מוסיקה קצבית ברקע.

*** תיבת המשאלות:**

מעמידים קופסת מתנה סגורה עם "פתח דואר" במרכז הכיתה ומציינים כי זו מתנה לשנה החדשה. כל תלמיד צריך לכתוב על פתק את המשאלה שלו ולשים בתוך הקופסה כשהוא משתף את הכיתה. מה שהילדים לא יודעים זה שבקופסה יש סוכריות וכשמסתיימת הפעילות פותחים הקופסה ומחלקים לתלמידים.

*** מעטפות חג:**

כל תלמיד יקבל מעטפה, יכתוב עליה את שמו ויעטר אותה. המעטפות יתלו בכיתה ובמהלך השבוע תלמידים יכניסו ברכות וממתקים למעטפות חבריהם. כדאי שגם המורה יקח חלק בפעילות, כדי לא לקפח אף תלמיד.

*** משחק המטאטא:**

הכיתה יושבת במעגל ובאמצע מעמידים מטאטא. הראשון קורא בשם של תלמיד מהכיתה ואותו תלמיד צריך לתפוס את המטאטא לפני שהוא נופל לרצפה. נפל המטאטא - על אותו תלמיד לספר משהו על עצמו.

*** הנייר המעופף :**

אותה מתכונת של המטאטא רק שהפעם לוקחים נייר. תלמיד עומד באמצע ומרים את ידו. הוא קורא בשם של תלמיד מהכיתה ונותן לדף ליפול ארצה. במידה והתלמיד אשר קראו בשמו תופס את הנייר ממשיכים הלאה. במידה ולא, קורעים את הדף לשניים. המטרה היא לעבור כמה שיותר ילדים בלי לקרוע את הנייר.

*** הכיסא הריק :**

הכיתה יושבת במעגל. במרכז עומד תלמיד. כל הכיתה יושבת על הכיסאות אך יש כיסא אחד ריק. המטרה לא לתת לתלמיד שעומד במרכז להתיישב בכיסא. לשם כך כל הכיתה נעה עם כוון השעון ומדלגת מכיסא לכיסא על מנת לא לאפשר לתלמיד להתיישב בכיסא.